

SZÁSZVÁROS ÉS VIDÉKE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Előfizetési árak:
Egész évre — — 240 L | Negyed évre — 60 L
Fél évre — — 120 „ | Egyes szám ára — 6 „
Nyilttér szavanként 6 L.

Alapította: ifj. Szántó Károly.
Felelős és főszerkesztő: Dr. BOCZ SOMA
Kiadóhivatal: „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“

Megjelenik minden vasárnap.
Mindennemű pénzküldemények a „Szászvárosi Könyvnyomda Rt.“ címére küldendők.
Hirdetések árszabály szerint. — Kéziratok nem adatnak vissza

A „Bem apó” szobra és a piskii csata emléke.

A marosvásárhelyi Bem szobor ügye egy kissé túl nőtt a maga bántó kellemetlenségeivel az ország határain. Nem mostanában kezdődtek a szobor körüli „kellemetlenségek“, hanem — ha nem csalódunk — akkor, mikor.... tetszik tudni, lehúzták kötelekkel a lengyelek s a székelyek egyik leglegendásabb szabadsághősének gyönyörű ércalakját a vásárhelyi nagypiacon a márványalapzatról, hogy a sutba dobják, ócskavasak invalidus társaságába cipeljék Huszár Adolf generális remekét, a székely nép hálájából ércbe öntött alakját „Osztrolenka véres csillagá“-nak!

A kötelekkel való huzások, döntések és cipelések kellemetlenségeinek következtében, a szabadságharc egyik legszebb szobra, bizony a lehető legsiralmasabb állapotban került új helyére, a városházi rozsdás vasak magazinjába, mert a legendás lengyelnek még ércből való bordái is összetörték a dicsőségről való alátelítettség furcsa véghezvitele következtében.

Nem tudom, hogy a lengyelek megtudták-e a fura degradálást, csak azt tudom, hogy nemzeti ügyet csináltak nagynevű szabadsághősük hamvainak Ázsiából, Aleppó török temetőjéből való hazaszállításából és a felszabadult lengyel nemzet barátságosan kikérte nagy fiának szobrát a szintén felszabadult szövetséges társtól — Romániától, hogy a nemzeti hálás kegyelet a hazátlanságban porladó szent hamvak elhelyezésével kapcsolatosan, dicsőségről regélő emlékeit is egybegyűjthesse a nagy szabadsághősnek a hazai földön. Így került a Bem szobor ügye a marosvásárhelyi tanács döntése alá, hol Bernády erőszakoskodása lehetővé tette, hogy a székelyek megint szegényebbek legyenek a Hadak útjának egyik legendákkal fényővezett ékes csillagával.

Mikor nemrégiben Erdélyben járt Pidsulszki lengyel marsall, szinte remegve vártam, hogy mi lesz, ha történetesen Marosvásárhelyre vetődik? Szentül megvoltam győződve, hogy a lengyel államfőt Bem apó szobra Vá-

sárhelyre fogja vonzani, de úgy látom, hogy a ledöntött szobrok vonzó erejét Bratianu Vintilla — a maga kénye-kedve szerint — tudja csökkenteni. Különös, de Pidsulszki marsallt az összetört monumentum egy cseppet sem vonzotta, pedig, ha Bukarestből nem nihilálják a legendák csábító hatalmát, még Piskit is kitüntette volna nagybecsű látogatásával a lengyelek államfője, mert valahogy a „piskii hid“ emlékoszlopa és a marosvásárhelyi Bem szobor édes ikertestvérei a magyar-lengyel legendának.

De elmaradt a látogatás s Pidsulszki nem láthatta meg saját szemével, hogy a piskii emlékoszlopról hiányzik az összes feliratos tábla, közöttük az is, amelyikre ez volt felírva ércbetűkkel:

„E dombról dönté el Bem apó a csatát, azon emlékezetes kijelentése után: „Ist die Brücke verloren, ist Siebenbürgen verloren!“

Ha megkérdezte volna, hogy a szintén hiányzó déli oldali táblának mi volt az egykori felirata, talán Piskin még megtudták volna mondani nagyon sokan, hogy az a Bajza Apotheozisának egyik versszaka volt:

„Vérzettek és elhaltak ők,
De győzedelmesen;
Tettök sugára átragyog
Időn s enyészeten!“

Ha pedig megkérdezte volna, hogy hová lettek a lecibált érc táblák és a cser-babér koszoru a honvéd emlékről: talán megtudta volna a szomorú valót, hogy azok bizony egy darabig az állomás előtti hallatlanul ronda klozetbe voltak hajigálva, honnan élelmes alakok a vármegyébe szerte hurcolták értékesítés végett az érc táblákat. Itt is megfordultak — Szászvároson — a vandal kufárok és mesés összegért árulták a magyar-lengyel legendának megcsufolt és széttört darabjait. Csak a „huszonöt“ nevezetű igazságszolgáltatástól való indokolt huzódozás miatt nem maradtak nálunk a Bem apó dicsőségéről regélő táblák. Most az Isten tudja, hogy a klozet után hol találtak nyugalomra Osztrolenka hősének gyönyörű augrammái a cser-babér koszorúval együtt?

Kérdezze meg Lengyelország Bratia-

nut, hogy nem lesz kegyes ezeket is átengedni a nemzeti Pantheonba való elhelyezésre?!

Kiváncsiak vagyunk ugyanis, mit fog felelni a mi nagyszerű miniszterelnökünk?
G. F.

A ref. Nőszövetség

folyó hó 21-én tartotta meg szokásos évi közgyűlését. Csűrös Pálné elnöknő megnyitó beszédét, mely szeretettől áthatott szépséges szavakban jelöli meg a magyar nők részére azt az utat, melyen a mai áldatlan világban mindenkinek haladni kell, — megiszívelésül és követésül — teljes egészében az alábbiakban adjuk:

Szeretettel üdvözlöm a szászvárosi ref. Nőszövetségnek e közgyűlésen megjelent tagjait, valamint kedves vendégeinket!

A sok szeretet mellett nem kevés szomorúság, nem kevés szorongó érzés hatja át szívemet. Ez a szomorúság bennem nem az egyéné, hanem egyenesen a ref. magyar nőé. Személyemben a ref. magyar nő szomorkodik, aki tudja, hogy a legkisebb faluban is megmozdultak a ref. magyar asszonyok és leányok, tömörülnek, egyesültek, erős összetartásban összeforrnak és ha itt-ott közöttük kisebb szakadékok talán keletkeznek is, az elenyészik, mihelyt nemes célra egyesülni kell, akikben nagyobb az őseik hitéhez és fajához való tántoríthatatlan ragaszkodás, mint a neheztelni tudás.

Személyemben az a magyar nő szomorkodik, amelyik már hónapok óta látja, tapasztalja, hogy a szászvárosi ref. Nőszövetség élettereje éppen a mai ébredő világban hanyatlik, hogy életerején, hogy a költővel szóljak, valami „titkos féreg foga rág.“

Összejöveteleink iránt mind kisebb-kisebb az érdeklődés, egyletünkben mind nagyobb az álmos közönyösség, mely ha így tart, maholnap egy kihalt világ leszünk bevezetésül a város magyarsága jövő sorsához. Átérezzük e ezért az óriási felelősséget?!

Valaki egy öreg bölcstől azt kérdezte: mely nemzeteké a jövő? Az ezt felelte: amelyekben több az összetartó, mint a széthúzó erő; mert az összetartás a szenvedések között is előbb-

utóbb virágzásra, a széthuzás pedig az időleges jóllét dacára is pusztulásra vezet.

Most dől el, hogy mit ér itt helyben a fajtánk másokkal összehasonlítva. Most dől el, hogy megérdemeljük-e a jövőt?!

Szászvárosi ref. magyar nők! Természetnél fogva a nő a szeretetre és nem a haragra született. Ne engedjétek meghamisítani külső befolyásoktól ezt a magasztos természeti törvényt.

Igen, igen! szeretném egyenként szeretettel szívemre szoritani azokat a keveseket, akik ezekben a reám oly szomorú időkben engemet, öreg elnöknőtök nem hagyatok el, hanem eljöttek csendes összejövedeleinkre, hogy együtt legyünk, együtt dolgozzunk a jótékonyág gyakorolhatására, ami legfőbb, de egymagában is elég nehéz feladata a szászvárosi ref. Nőszövetségnek.

Fogadjátok érte kedves testvéreim szívből jövő köszönetemet!

De érezték meg ti is, — tőlem elmaradozott munkatársaim is, — hogy mennyire szeretnék magamhoz vonni, körünkbe gyűjteni titeket!

Érezték meg szavaimon keresztül a romániai több százezer református magyar nő szeretetteljes üzenetét, amely így hangzik: szászvárosi testvéreink, ha van lelketekben őseitek iránti szeretet és hála, ha van szívetek, ne engedjétek a legkisebb részt sem ütni a romániai ref. magyar nők egységes táborán!

Legyen jelszavatok mindnyájatoknak az, mivel a református pap-költő Tompa Mihály „A gyülekezetben“ című versét végzi: „Egy jövő, egy hit, egy szövetség!“

A közgyűlés azután letárgyalta a napirendet s megejtette a választásokat, melynek rendjén kevés változással az eddigi tisztikar választatott újra meg.

Amerikánizmus.

A szászvárosiak nyelvére fordította ALPHA.

Jó néhány évvel ezelőtt egy erdélyi fürdőn nyaraltam. Egyszer arra kértem a hotel tulajdonost, nem-e lehetne délután már három óra előtt rendet csináltatni szobámban mert — mit, vágott szavamba a szállodás, majd magának extra vurstot fogunk sütni, — el-somfordáltam.

Két nappal később egy amerikai költözött családjával a szállodába. Ezek egész nap mind extra vurstot akartak, reggeltől estig kifogásoltak mindent, semmi sem volt elég jó, a szobalánynak napjában százszor csengettek, mikor mások vacsoráztak, ők akkor ebédelték, majd meleg, majd hideg vizet kértek, mindezekért pedig oly rongyos tringeldet osztogattak, hogy még a pikoló is szégyelte magát elfogadni. A szállodás pedig nem hogy megharagudott volna, hanem folyton pukkedlizett, százszor is megkérdezte őket, hogy vannak megelégedve, mert hát azok amerikaiak voltak. És ha mi azt halljuk, hogy külföldi, akkor hátgerincünk egyszeribe hajlékonyá válik mint a gumilasztikum. A kül-

földi kétszer többet ér, mint a sajátunk, a hazai cipő, bocskor a külföldiekhez képest, a hazai szövet rongy, a hazai gyógyszer krénvirsli a külföldihez képest. Az amerikai töltő toll ortografice hibátlanabban ír mint a hazai. Istenem, mi lett volna egy Liszt Ferencből, ha történetesen egy négernél tanulta volna a zeneelméletet? Szóval minden jobb, különösen ha amerikai. És mivel láttam, hogy az amerikai jobban becsülik, noha rosszabbul fizet, elhatároztam, hogy jövőre mint amerikai mék fürdőre.

A következő évben turista dreszben, makrapipával a számban, hatalmas csontokulárával az orromon beállítottam a portás fülkébe.

„Mivel szolgálhatunk?“ Kérde fölényesen a cerberus.

„Ik nor inglis spuken“ feleltem.

A portás, hogy idegen kiejtésemet észrevette rögtön 5 centivel alacsonyabb lett és elkezdett a legpazarabban angolul beszélni, mit beszélni, hadarni.

Há, már most mit csináljak? Az én angol nyelvtudásom nulla és az is szászvárosiasan akcentuálva. Gondoltam mindegy, már most csinálom tovább. Plész, vágta szavába nem beszélni enyimmel sok. És beirtam a vendégkönyvbe Lincoln Csarleszton Profeszor Neworestia, Kleveland.

Felvezettek a legszebb szobába. No mondtam igen nagy, elvezettek egy másikba, no kicsi, a harmadikba, no igen szegletes, a negyedikbe, no igen kerek, és mentől többet kifogásoltam, annál nagyobb lett a tekintélyem, végre megállapodtam a legolcsóbb szobában. Erre azt sugdosták, milyen originális ez az amerikai.

Délben a közös étteremben az étlapot fitymálva dobtam félre, mondva: Ez uan ételkutyának neki nálunk Amerika dubbel oly sok és dubbel oly jó van.

Jesz, hozni neki hering habbal??

Sok lótás-futás után hoztak heringet tejszinhabbal.

Jaj be érdekes, jaj de originális visitották a hölgyek. A hering irtózatossá volt, de leboxoltam. Azontul állandóan ott volt az étlapon „Hering à la Kleweland.“ Mások forspaisznak azt ették én kaptam dupla adag rántott csirkét, de fizetni egyet fizettem csak.

Fumatul oprit és reágyujtottam makra pipámra és a padlóra köptem. A nyaralók el voltak bájolva. Aki csak tehette makra pipát szívott, csonokulárét és turista dreszt hordott.

Azt kérdezték, ugye szép a tengerszem? Jesz válaszoltam, uan nálunk nagyobb és vizezebb. Üvöltöttek az elragadtatástól. Egy öreg urhölgynek hamis fogsorára azt találtam mondani van veri (szép) harapója, de nálunk Amerika dubbel veri és olcsóbban van. Oh be kedves, be érdekes sejtítette ő nagysága. Felhuztam a rongyos cipőmet, amelyre Manó vulkanizálta reá a gummi talpalást. Az összes nyaralók kétségbe voltak esve, hogy nem hordhattak ők is hasonló cipőket.

Mindenki boldog volt, hogy társaságomban lehetett, mentől gorombábban és kocsisabbul viselkedtem, annál jobban imponáltam.

Egy szép napon szemben találkozom a promenádon a főnökömmel. Á, jó napot Alpha ur, hát maga itt hűsül? kérde a szerkesztő ur. Itt hát, mondom, csak nem fogok Szászvároson főni ebben a melegben. Meglepetésemben, hogy ily hirtelen véletlen találkoztam a szerkesztőmmel, kiestem szerepemből. Nem vonhattam vissza, hiába ütöttem a számra, elárultam magam. A következő pillanatban egyedül állottam a szerkesztőmmel és még hallottam a szétrebbenő társaságot, pfui, milyen ordinaré. Azon éltesebb nagysága, aki-

nek hamis fogait úgy megdicsértem, egy mellette állónak mondotta, csak nem holmi leánykereskedő? hozzám mindig oly kedves volt.

Az éttermes kétségbe volt esve, mert aznap 20 „Haring a la Kleveland“ készült, de senki sem evett belőle. Elhiszem.

Mondanom sem kell, hogy még aznap este elutaztam. Mosolyogva dörmögtem szakállamba: Mon Diö, mily nagy van az állatsereglet neked ezen a földön!

HIREK.

— **Református dalárdák dalestélye Déván.** Amint értesültünk, a helybeli dalárda már megkezdte próbáit s nagyban készülődik a december hó első napjaiban Déván megtartandó hangversenyére. — Mindnyájunknak élénk emlékezetében él még a dévai dalárda sikerült vendégszereplése nálunk, melyet az idei szezonban a szászvárosiak viszonznak Déván.

— **A rádiótörvény legközelebb a szenátus elé kerül.** Mint hírlik, a módosított törvény lényegesen megkönnyíti a felvevő állomásokra szóló engedélyek kiadását még az u. n. hadizónákban is. Kiváncsian várjuk, hogy vajjon a törvény végrehajtása is oly conciliáns lesz-e, mint a törvény maga. Vagy pedig megint csak lesznek olyan közegek, kik belebotlanak a kisebbségekbe s megakadályozzák majd ezek részére az engedélyek kiadását. Az akadékoskodók figyelmébe ajánljuk azt a rendelkezést, mely szerint Magyarországon már a rabok is hallgathatnak rádiót.

— **Halálos vadászszerencsétlenség a Retyezáton.** Egy több tagból álló előkelő francia társaság vadászott Ocskay István dédáci földbirtokos vendégeként a retyezáti havasokon. A társaság egyik tagja, Jean Fogar, a párisi Rotschild-bank igazgatója, aki híres sportsmann, egy elejtett zerge keresése közben a meredek sziklafalról — felesége szemeláttára, egyensúlyt veszítve — a mélységbe zuhant. Összeroncsolt holttestét hosszas fáradás után találták meg. A halálos szerencsétlenség áldozatát Franciaországba szállították.

— **„Astra“ mozgószínház.** Vasárnap f. hó 28-án délután fél 5 és este fél 9 órakor kerül vászonra a „Sanghai fogoly“ c. film, Bernhard Götzke, a híres német filmszínész-szel. Nagyszerű képek a kínai forradalomból. Csütörtökön november hó 1-én este fél 9 órakor pereg egy kitűnő vígjáték, „Szabadságot a férjeknek“ címmel. Elsőrangú komikusok! A n. é. közönség szíves pártfogását kérjük.

— **Állításköteles ifjak jelentkezése.** Mindazok az állításra kötelezettek, akik katonai szolgálat tekintetében mint családfenntartók, vagy más címen kedvezményben óhajtának részesülni, november hó 2-án tartoznak jelentkezni a polgármesteri hivatalban.

— **Megalakult a Hunyadmegyei Autóvezetők Egyesülete.** Vasárnap, október hó 21-én a hunyadmegyei autóvezetők összegyűltek és megalakították a Hunyadmegyei Autóvezetők Egyesületét. Elnöknek egyhangulag Rafael József autókereskedőt és vezetőt választották meg. Az egyesület célja a tagok érdekeinek és kulturális törekvéseinek a megvédése, illetve megvalósítása.

— **Betörés Lupényban.** A múlt héten éjszaka folyamán ismeretlen tettesek betörték Fischer Antal lupényi divatkereskedő üzletébe ahonnan mintegy 60—70 ezer leu értékű árut loptak el. A csendőrség nagyarányu nyomozást indított be a tettesek kézrekerítésére.

— **Ellenőrzési szemle.** (Viza livretelor). Az 1902—1925. évfolyambeli besorozott nem tényleges katonáknak november hó 18—19. napjain kell jelentkezniök a polgármesteri hivatalban. A nem jelentkezőket 30 napi koncentrálásra hívják be.

— **A kudzsiri hetivásár.** A vasárnap munkaszünetéről szóló törvény alapján a minisztérium az eddig emberemlékezet óta vasárnapon tartani szokott kudzsiri hetivásárt hétfőre helyezte át. Tekintettel azonban arra, hogy a kudzsiri különleges viszonyok tették szükségessé eddig is a kivételes eljárást, az érdekelt község kérésére a minisztérium megengedte a hetivásárnak ezután is vasárnapokon tartását.

— **Értesítés.** A jövőben való miheztartás és tudomásvétel céljából ezennel közhírré tétetik, hogy a szászvárosi járásbíróság egyenként 500 leu pénzbírsággal sújtotta: Pandur Ilona, a „Központi“ szálloda szobaleányát, Samoilesc József egészségügyiügynököt, Doda Mária munkásnőt, Joca József mészáros, Iszpász Zaharie gazdálkodót, Brasovean Frigyes korcsmáros, mert nem jelentették Szászvárosra való jövetelüket, illetve helyben történt lakásváltozásukat a népforgalmi irodának. — Felkéretik a t. közönség, hogy mindennemű változást (más városból érkezést, innen eltávozást, helybeni lakásváltozást) a jövőben — saját érdekében — okvetlen azonnal jelentsen be a népforgalmi irodában (Biroul de populație), hogy az itt említett büntetések elkerülhetők legyenek. — Biroul de populație Orăștie (Népforgalmi iroda Szászváros), Herlea Livius rendőrfőnök, Gheorghiean Traján irodavezető.

— **Az arany és ezüst új ára.** Az ipar és kereskedelemügyi minisztérium mellett működő speciális bizottság a világgiazi helyzet alapján, október 16-ától november 1-éig terjedő időszakra most állapította meg az arany és ezüst beváltási árát. Az arany ára 109 ezer 766 leu kilogrammonként, az ezüsté pedig 2 ezer 880 leu kilogrammonként. Az árak a leu értékcsökkenése következtében magasabbak, mint az október 15-ig érvényben volt árak.

A piskii csata.

Czecz János honv. tábornok feljegyzései után.

Bem, Szászsebesről hátrálva, 1848. február 6-án érkezett Szászvárosra az esti órákban. Vele volt Petőfi Sándor is, ki az éjjel a Lészayak vendége volt. Bem állítólag a mai Bocz-féle házban ébren töltötte az éjszakát s vezérkari tisztjeivel tanácskozott.

„Szászvárosban Puchner német generális Bemét korán reggel megtámadta. Hat órákor folyt már a harc. Nyolc órákor Bem belátta, hogy lőszerai elfogyta miatt az ütközetet itt kiállani és a Déváról jövőket bevárni lehetetlen, elrendelte a visszavonulást. Ez alkalommal egy csapat Leiningen-gránátos Bem két ágyujához ért s azt rohammal elfoglalta. Bem egész hidegvérrel azonnal közéjük lovagolt, egy katonát lovagostorával arculítve lengyelül rájuk kiáltott: „Nem látjátok, hogy ezek az én ágyuim, takarodjatok kutyák!” A gránátosok meglepetésükben Bemet osztrák tábornoknak s a fekete-sárgára festett ágyukat osztrák ágyuknak nézve, visszafutottak. Mintegy 100 lépésnyire azonban feleszmélődve, Bemre sütötték fegyverüket, mely alkalommal Bem jobb keze nagyujját lelőtték.“ E két ágyut az ellenségnek mégis sikerült elfoglalnia.

„Bem még itt (Szászváros alatt) átadván Czecznek a főparancsnokságot, ő maga Piski felé sietett, hol a Déváról kiindult Kemény

Farkas a magyarországi segélyhad egy részével a piskihidnél előnyös állásban a fák és bokrok mögé rejtőzködve várakozék.“ Mikor Bem és kísérete Kemény Farkas seregével itt találkozott, mindkét részről riadó éljen tört ki szívékből. „Éljen Bem!” „Éljen a dicső vezér!” ismételték háromszor is, „ami Bemre láthatólag kedvező benyomást tett, ... örvend, — mondá gróf Bethlennek, — hogy katonáit vidáman és nem reményvesztetten és megtörve látja! ez jó jel, e lelkesedésnek nemsokára fényes győzelem lesz a gyümölcse!” Bem a hid védelmét báró Kemény Farkasra bízta és szekérre ülve Dévára hajtatott.

„Nemsokára megérkezett Czetz vezérlete alatt az 1200 főre fogyott főszereg is — melyet Bem Szászvárosnál hagyott — a piskihidhez, utközben folyton harcolván az ellenséggel. Czetz is Kemény Farkasra bízta a hid további védelmét, ő maga pedig kiéhezett s elcsigázott seregét Dévára vezette, hogy ott némileg kipihentesse.“

„A császáriak e napon — február 7-ikén — felhagytak a további üldözéssel, megelégedtek azzal, hogy báró Kemény Farkasnak a piskihidnél elhelyezett csapatait erős őrcsapatokkal nyugtalanították.“

„Így végződött — mondja Czetz tábornok — ezen, a háborúk történetében példátlanul álló, bámulatos, meseszerű visszavonulás, melyet csak a katonák bizalma, lakadatlan kitartása, mely semmi veszélytől vissza nem rettent és az agg vezér bámulatos lángesze, nagy hadvezéri tehetsége hozhatott létre.“

Az alatt, míg Bem Déván pihent, megérkezett oda a magyarországi segélyhad Hrabovszki őrnagy vezérlete alatt. „Most már megint volt Bemnek serege és erdélyi hadműveleteit újból megkezdhetette.“

Hadereje 5600 gyalogból, 100 lovasból és 28 különféle ágyuból, összesen tehát közel 7000 emberből állott. A császáriak hadereje mintegy 11,000 emberből állott 40 ágyuval, mögöttük az ezerekre menő gyülelész fekelő sereggel.

„Február 8-ikán a császáriak erős előőrsé nyomult a hid felé és megtámadta Keményt. Ez futárt küldött Bemhez, azt izenve, hogy a tulnyomó erő ellen nem fogja magát sokáig védhetni. Bem, ki sebláza következtében ágyban feküdt Déván, mindjárt előhívatta Czetz vezérőrnagyot s Kemény jelentését mutatva, e történelmi nevezetességű szavakat mondta ki: „Menjen és tegye meg, amit tehet; ha a hid elveszett, Erdély is oda van.“

„Minden másnapra (febr. 9.) volt halasztva melyen el kellett dölnie Erdély sorsának.“

„E másnap gyönyörű tavaszi reggel alakjában fel is tűnt s már hat órákor élénk ágyutűz költötte fel álmukból a fáradt dévai harcosokat. Czetz hamarjában megtette a szükséges elhelyezési és támadási intézkedéseket és serege zömével (szentandrászi éjji állomásról) egész csendben vonult Piski felé, hova az utócsapatokkal Déváról Bemnek is el kellett jönnie.“

„A császáriak mindjárt az ütközet elején eltoglalták a hiddal szemközt (Szászváros felé) Piski felett levő magaslatokat, felállították rájuk ütegeiket, úgy, hogy a hidon inneni állomást egyszeri jól irányzott tüzeléssel megsemmisíthették. Lőszerük a fák és házak mögött elegendőleg meg voltak védelmezve. Központjuk a Paadról jövő országúton állt, jobb szárnyuk lovassága egész a Maros partjáig terjeszkedett ki, a Maroson tuli sikságon (Nagyrapolt alatt) voltak egy

osztály császári lovassággal a felkelők és minden pillanatban azzal fenyegettek, hogy átkelnek a Maroson.“

„Az ágyuzás mindkét részről élénk volt, ugyszintén a hadászcsata is a Maros két partján. De Kemény mindennek dacára nemcsak állomásába fészkelte be magát jobban, hanem a hidnál az ellenség szuronytámadását három ízben az ellenség nagy veszteségével verte vissza. 10 órákor sikerült a derék II. zászlóaljnak a folyón történt átkelés által — mely alkalommal a katonák övig jártak a sebes, óriási jégtáblákat hőmpölygető, folyóban — legyőzhetlen szuronycsatájuk közben a Szászvárosnál elvesztett két ágyut visszavenni és a császári csatárokat a vámházból (a mostani Schulleri-csárdából) kiverni. De e támadás kimerítette kemény erejét is és tüstént visszavonult a hid Déva felőli olalára. A II. és 55. zászlóaljból több száz hulla feküdt a hid környékén. Egyszersmind az ellenség központja is rohammal közelgett lefelé és egyszerre elfoglalta a II. honvédzászlóalj által elhagyott hidat és vámházat.“ A Bianchi császári gyalogzászlóalj már a hidon tört át a magyar táborra, mit Kemény úgy vélt megakadályozni, hogy Horváth Miklós honvédszázadosot küldte századával a hidra.

„Horváth százados e vezényletre azt találta — úgy lassan, mintegy magában — mondani: „Ez tiszta halál!” — Ezt báró Kemény valahogy meghallá s azt kérdezte: „Talán félsz Miklós?” ami azonban csak egy pillanat műve volt s Horváth százados szemére huzva fővegét s összeszorítva köpenyét rohamot fuvatott s századával megrohanta a hidat, honnan a császári gyalogság egy sorsúze dördülve el, Horváth százados több golyótól találva lovastól együtt összerogyott, vele több derék huszár elesett s egész százada szétrebbentetett.“ A hid közepén osztrákok és honvédek iszonyu kéztusája között néhány lengyel nemzetiségű osztrák katona fehér zsebkendőt tűzött fegyverére s így a honvédekkel fraternizálni kezdték s a magyar táborba pártolást ígértek, mely cél által a hiszékeny honvédek közül több tisztet elfogtak. Kemény Farkas lovát is elvették, sőt az e közben odasielő Czetz vezérőrnagyot is körülfozták, azt kívánván tőle, hogy adja át kardját. „Czetz erre megfordította lovát s a gyalogságnak és tüzérségnek tüzet parancsolt. A hidon erre ismét iszonyu harc fejlődött ki, a szurony és golyó minden irányban halált szórva ugyancsak működött. A magyarok az ágyukat újra és pedig előnyösebben elhelyezték s ez intézkedés által növelték az ellenség ijedelmét és veszteségét egyaránt.“ A honvédgyalogság most győzelmesen nyomult előre s az osztrákokat átnyomta a hidon.

„E pillanatban Bem is megérkezett (Déváról), a II. és 55. zászlóaljak, melyek ez idő alatt megint összeszedték magukat, ismét átgázoltatta a folyón és megrohantatta velök a magaslatokat, míg a lovasság sebes vágatva üzte el az ellenséget a hidról és országutról a maros melletti sikságra. A honvédlovasság egy része, mely az ellenség jobbszárnya ellen működött, ott usztatott át a Strigyen, hol az a Marosba ömlik. A császáriak folytonos harc között minden ponton visszavonultak. Az ellenség lassankint kezdett hátrálni Paad felé, Bem gyalogsága hegyen völgyön keresztül utána iramodott.“

Paad táján a csata sajnálatos fordulatot vett.

„A huszárság egy része megtámadta a szemközt lévő ellenséges lovasságot, mely alkalommal azonban, mivel a két lovasság között egy árokban osztrák vadászok voltak elbujva, az előnyomulásnál élénk tüzelés fo-

El ne mulassza a mai mozielőadást megnézni!

gadta őket. E körülmény megfordítani kényszeríté őket s innen a Sztrigy felé futottak. Bem hadserege tehát fel volt bomolva, a csatamezőn tömérdek halott és sebesült feküdt, növelve az általános rémületet... Ekkor mondta Bem Czetznek az emlékezetes szavakat: „Vagy visszaveszem a hidat, vagy meghalok!”

Bem nemsokára igen előnyösen felállította ágyuit az uton és utmelléki dombokon.

„Elkeseredve újból megkezdették császáriak a harcot és iszonyu tüzelést vittek véghez, ... lökézületük legnagyobb részét elpazarolták és mégis éppen e heves ágyuzás által akarták csapatainkat helyökből kiszorítani. — Ezek azonban Bem saját parancsnoksága alatt és Hrabosky óvatos vezetése alatt mind több tért kezdtek nyerni s az ellenséges csapatokat visszaszorították. — Midőn a heves tüzelés után az ágyuk egyszerre elnémultak, bebizonyult, hogy az osztrákok ellődöztek puskaporukat.”

„E pillanatban Bem minden oldalról szuronytámadást intézett az ellenség ellen, melyet rövid ideig tartó csata után minden oldalról visszavetettek és a hidon átkergettek. Csupán a vámházban egy egész szakaszt vagdaltak le, egy másik szakasz a hegyek között keresett menedéket.”

„Bem minden pihenés nélkül üldözte az ellenséget Paadon át Szászváros felé; az éjszaka beálltával azonban abban kellett hagyania az üldözést. A paadi házak nagyobbrészt osztrák halottakkal és sebesültekkel voltak tele. Ebből következtethetni, hogy az ellenség vesztesége mintegy 2000 ember lehetett, a lefegyverezett és elveszett ágyukon s néhány száz foglyon kívül.”

„Mi körülbelől 500—700 embert veszítettünk.”

„De Bem ismét meggyökerezte lábát Erdélyben“... és feladata a piskii fényes győzelem után az volt, hogy a vert császári hadnak a megerősödésre időt ne engedjen, miért is már másnap, február 10-ikén kora hajnalban üldözőbe vette azt.

Cenzurat de: V. Ivășcoiu, secretar de plasă.

Kiadó üzlethelyiség Szászvárosban, a Romoszi-ut 10. szám alatt, mely alkalmas borbély-műhelynek vagy bármely más üzletnek, november 1-től kiadó. Ioan Bogdan háztulajdonos. 35 2—3

Léghőri zavarok nem bántják,
s a legtokéletesebb
műélvezetben lesz része, ha

Parlophon
grammaphonon

Parlophon
lemezekről

hallgatja otthonában a
világ legnagyobb művészeit.

E világhírű márka gyártmányai
feltűnő olcsó árban a
„Szászvárosi Könyvnyomda Rt.”
papirkereskedésében kaphatók

Őszi és téli DIVATLAPOK

kaphatók a Szászvárosi Könyvnyomda Rt. könyv- és papirkereskedésében.

Vonatok érkezése és indulása.

Tövis felől érkezik:	Piski felé indul:
243 sz. Személyvonat 129	133 órákor
239 " " " 812	816 "
241 " " " 1751	1754 "
21 " Gyors " 945	946 "
5 " Express " 209	210 "

Piski felől érkezik:	Tövis felé indul:
244 sz. Személyvonat 348	350 órákor
240 " " " 1102	1106 "
242 " " " 1937	1940 "
6 " Express " 439	440 "
22 " Gyors " 2108	2110 "

Munkásvonatok.

Piski felől érkezik:	Alkenyérig indul:
Munkásvonat 501	502 órákor
" 1720	1721 "

Alkenyérről érkezik:	Piskiig indul:
Munkásvonat 610	611 órákor
" 1901	1902 "

Autóbuszok 25 perccel vonatérkezés előtt indulnak az összes vonatokhoz, a munkásvonatok kivételével.

Figyelem!

37 2—

Favágó - géppel bármily mennyiségű **tűzifát** házánál való felvágásra, a legolcsóbb napi árban vállal

H. STEPHANI

Calea M. Viteazul (Országut.)

Női kalapüzletemet

36 2—2

betegség miatt felhagyom és beszerzési áron aluli

VÉGELADÁST

rendezek ez év végéig, melynél a venni szándékozók szíves részvételét tisztelettel kérem. — Ugyanitt eladó egy villanyóra és bolti szekrények.

Koncz Lotti

Piața Aurel Vlaicu Nr. 11.

ÉRTESÍTÉS!

Értesitem a n. é. közönséget, hogy az őszi- és téliidény beálltával az idén is, mint az elmúlt években megkezdtem kiváló finomságu

teasütemény

speciálitásaim készítését, nagy választékban, keverve kg.-ként 140 leu.

Sós teasüteményt megrendelésre bármikor készítek.

Továbbá ajánlom saját készítményű **csokoládé bonbonomat**, mindenféle ízzel, puha krémmel töltve, kilónként 160 leu árban, kivéve a tejszín karamella, figaró és cognacos meggy.

Tortafélék megrendelésre 100 leutól kezdve.

Tisztelettel:

Recska István,
cukrász.

38 1—

Nincs a megyében napilap,

s így a megyei vonatkozású eseményeket, személyi és egyéb híreket, rendeleteket s üzleti vonatkozású hirdetéseket

csakis a megyében megjelenő ujságokból olvashatja.

Rendelje meg a 16 év óta fennálló s a megye minden részébe járó

„Szászváros és Vidéké“-t

Előfizetési ára: Egész évre 240, félévre 120,
negyed évre 60 leu. Hirdetési olcsók!